

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 3, 4, 6, 6², 8, 10¹,
10³, 10⁴, 19, 20, 22, 22¹, 24, 27¹, 28, 46, 60 IR 62 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO
PAPILDYMO 28² STRAIPSNIU IR VII SKYRIUMI BEI 9, 10 IR 10² STRAIPSNIŲ
PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP-22-1128(3) – 22-1129(3); TAIS 22-8053(4) – 22-8054(4))

2022-07-07 Nr. NV-1973

Vilnius

Projekto rengėjas. Teisingumo ministerija.

Projekto tikslai:

1. didinti notarų teikiamų paslaugų prieinamumą;
2. užtikrinti, kad už notarinių veiksmų atlikimą būtų mokama pagrįsta kaina, o ją nustatant būtų tinkamai įgyvendinama valstybės politika finansų, socialinės apsaugos, teisingumo srityse;
3. didinti informacijos apie notarų ir jų atliekamų veiksmų prieinamumą visuomenei.

Esama situacija:

1. Pagal Notariato įstatymo 19 str. 1 d., **už notarinių veiksmų atlikimą**, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas **notaras ima atlyginimą, kurio dydį (įkainius) nustato teisingumo ministras**, atsižvelgdamas į šio įstatymo 19¹ straipsnyje nurodytus notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo kriterijus ir suderinęs su finansų ministru.

2. Notariato įstatyme **nėra įtvirtintas imperatyvus įpareigojimas periodiškai peržiūrėti notarų skaičiaus ir jų veiklos teritorijos nustatymo poreikį**. Notarų skaičių tvirtina teisingumo ministras remiantis teisingumo ministro patvirtinta metodika ir atsižvelgiant į įstatyme įtvirtintus kriterijus. **Notarų veiklos teritoriją nustato teisingumo ministras** pagal savo patvirtintą Notarų gyventojams teikiamų teisinių paslaugų poreikių vertinimo metodiką. Valstybės kontrolės ataskaitoje nurodoma, kad nuo 2017 m. notarų skaičius nuolat mažėjo, 2020 m. veiklą vykdė apie 20 proc. mažesnis notarų skaičius negu nustatyta, 4 savivaldybėse notaras nedirbo, 18 savivaldybių neatitiko metodikoje nustatytų kriterijų.

3. Notarų rūmai visuomenės informavimo tikslais savo interneto svetainėje skelbia Lietuvos notarų sąrašą, tačiau šios **informacijos paskelbimas elektroninėje erdvėje visuomenei nepakankamas** – trūksta informacijos apie atliekamus notarinius veiksmus, asmenis, kurie turi teisę atlikti notarinius veiksmus, notarinių veiksmų teikimo būdą, įkainius, privalomumą pagal teisės aktus, tam, kad sužinotų reikiamą bendro pobūdžio informaciją, asmuo turi vykti į notaro biurą ir pan.

4. Viešame konkurse eiti notaro pareigas turi teisę dalyvauti **ne vyresni kaip 60 metų asmenys**.

5. Pagal šiuo metu nustatytą teisinį reguliavimą nėra nustatyti jokie terminai, ribojantys notarų dalyvavimą kitose institucijose, kas **praktikoje sukuria tokias situacijas, kai asmenys yra skiriami eiti notaro pareigas, tačiau jų nevykdo daugiau nei 10 metų.**

6. Notariato įstatyme **nėra aptarta, kaip notarinis veiksmas gali būti atliktas mišriuoju būdu**, t. y. kai vienas sandorio dalyvis pas notarą atvyksta fiziškai, o kitas sandorio dalyvis pasirenka sandorį sudaryti ir pasirašyti nuotoliniu būdu.

Projekto esmė:

1. Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti, kad **už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas notaras ima atlyginimą, kurio dydį (įkainius) nustato Vyriausybė**. Vyriausybė taip pat patvirtins notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodiką, atsižvelgdama į Notariato įstatymo 19¹ straipsnyje nurodytus notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo kriterijus.

2. Teisingumo ministerijai bus nustatyta pareiga kiekvienais kalendoriniais metais iki spalio 1 d. įvertinti poreikį **dėl notarų skaičiaus ir jų veiklos teritorijos nustatymo**.

3. Teisingumo ministerija ir Notarų rūmai savo interneto svetainėse turės skelbti notarų atliekamų notarinių veiksmų sąrašą ir informaciją apie notarinio veiksmo atlikimo privalomumą, informaciją apie tai, kokie notariniai veiksmai gali būti atliekami nuotoliniu būdu, notarų atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas dydžius (įkainius), atvejus, kai atlyginimo dydžiai gali būti mažinami arba nuo atlyginimo apmokėjimo atleidžiama, notarinių veiksmų ar atsisakymo juos atlikti apskundimo tvarką;

4. siūloma atsisakyti diskriminuojančios nuostatos amžiaus pagrindu, kad dalyvauti viešame konkurse eiti notaro pareigas gali ne vyresni kaip 60 metų asmenys.

5. tikslinami Notarų rūmų uždaviniai ir funkcijos, taip pat įstatymo lygmeniu sureguliuojami Notarų rūmų valdymo ir kitų pagrindinių organų sudarymo tvarką ir kompetencijas.

6. reglamentuojami pagrindinių notarinių veiksmų atlikimo mišriuoju būdu, t. y. kai vienas sandorio dalyvis pas notarą atvyksta fiziškai, o kitas sandorio dalyvis pasirenka sandorį sudaryti ir pasirašyti nuotoliniu būdu, principai, nustatoma, kad notaras sandorio šalims išduoda notaro patvirtintą sandorio dokumentą be notarinio veiksmo dalyvių parašų. Toks notaro patvirtintas sandorio dokumentas bus išduodamas elektroniniu formatu. Notaras taip pat galės išduoti notaro patvirtinto sandorio elektroninio dokumento popierinę kopiją arba nuorašą.

7. Pagal galiojantį teisinį reguliavimą notaras turi teisę teikti mediacijos paslaugas, todėl analogišką teisę siūloma suteikti ir kandidatams į notarus (asesoriams).

8. Siekiant teisinio reguliavimo sistemiškumo ir tvarumo, Įstatymo projektu siūloma nustatyti įpareigojimą Teisingumo ministerijai kartą per metus vertinti notarų skaičiaus ir jų veiklos teritorijos poreikį.

Projektu siūlomų nuostatų pagrindimas duomenimis:

Įstatymo projektu nesiūloma keisti šiuo metu Notariato įstatymo 6 straipsnyje įtvirtintų dviejų notarų skaičiaus nustatymo kriterijus – gyventojų skaičius konkrečioje savivaldybėje ir praėjusių dviejų kalendorinių metų notaro pajamų konkrečioje savivaldybėje statistinis vidurkis.

Šie kriterijai leis tinkamai įvertinti notarinių paslaugų paklausą konkrečioje savivaldybėje ir šios savivaldybės ekonominį pajėgumą ir galimybę notarui išsilaikyti bei sudaryti geras klientų aptarnavimo sąlygas ir įdarbinti reikalingos kvalifikacijos darbuotojus.

Būtinumą kartu vertinti du notarų skaičiaus nustatymo kriterijus patvirtina esama praktika ir šie duomenys, kurie įrodo, kad nuo gyventojų skaičiaus nebūtinai priklauso notarinių paslaugų poreikis ir gaunamos pajamos už notarinių veiksmų atlikimą, pvz., **panašaus dydžio savivaldybėse**,

kuriose vienas notaras aptarnauja apie 10 000 gyventojų, vienoje savivaldybėje notarų pajamų vidurkis yra apie 52 000 eurų, kitoje – apie 134 300 eurų, arba savivaldybėse, kuriose vienas notaras aptarnauja apie 15 000 gyventojų, notarų pajamų vidurkis vienu atveju yra apie 112 300 eurų, kitu – apie 200 180 eurų.

Nauda visuomenei ir valstybei priėmus Projektą bus:

1. nustatytas teisinis pagrindas Vyriausybei patvirtinti notarų įkainių nustatymo metodiką, kurioje būtų įtvirtintas **aiškaus ir skaidraus notarų atlyginimo nustatymo mechanizmas**, nustatytas kiekvieno Notariato įstatyme įtvirtinto kriterijaus turinys ir įvertis bei kuria vadovaujantis **bus galima nustatyti ekonomiškai pagrįstus notaro atlyginimo įkainius**, atitinkamai ir objektyviai įvertinti, ar nustatyti įkainiai atitinka Notariato įstatyme nustatytus kriterijus;
2. įkainių tvirtinimas Vyriausybės lygmeniu sudarys prielaidas sistemingesniam, įvertinančiam platesnius reguliavimo aspektus, labiau atliepiančiam skirtingų socialinių grupių poreikius įkainių nustatymui;
3. įtvirtintas skaidresnis Notarų atestacijos komisijos sudarymas sudarys prielaidas objektyviau vykdyti notarų atestavimą;
4. bus įtvirtintas informacijos apie notarinius veiksmus išviešinimas, kas užtikrins notarų atliekamų notarinių veiksmų geresnį prieinamumą.
5. bus užtikrinti notarų ir jų biurų prieinamumas visoje šalies teritorijoje, notaro paslaugų teikimas konkrečioje savivaldybėje būtų prognozuojamos ilgesnėje perspektyvoje.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektu prisidedama prie Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, 197.5 punkte numatyto siekio – notarų įkainių reguliavimas bus paremtas planavimu, skaidrumu, objektyviai pagrįstomis sąnaudomis, bus užtikrinta, kad visi įkainiai ir jų sandara būtų maksimaliai vieši ir suprantami visuomenei, taip pat įgyvendinamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, 8.4.4 papunktyje numatytas veiksmas „Išanalizuoti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių galimus nustatymo kriterijus ir tvarką, parengti ir priimti teisės aktus dėl jų pakeitimo“ (veiksmo įgyvendinimo terminas– 2023 m. IV ketv.).

Projektu **įgyvendinamos Valstybės kontrolės** 2020 m. gruodžio 14 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-14 „Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai“ **pateiktos rekomendacijos**.

Valstybės biudžeto poreikis. Projektui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

Derinimas. Projektas yra paskelbtas Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Projektas **svarstytas 2022-07-05 Tarpinstituciniame pasitarime**. Projektas ir jo lydimieji dokumentai patikslinti pagal Vyriausybės kanclerės Giedrės Balčytės ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės vadovo Rimvydo Pilibaičio Tarpinstitucinio pasitarimo metu pateiktas pastabas.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome Projektą **svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje**.

Vyriausioji patarėja

Sigita Panovienė